

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Konkurssiperinnän tehokkuus, CASE: Tehope- rintä Oy:n konkurssitilasto

Latva-Hirvelä, Jenna

2016 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Konkurssiperinnän tehokkuus, CASE: Tehoperintä Oy:n konkurssitilasto

Latva-Hirvelä Jenna
Liiketalous
Opinnäytetyö
Lokakuu, 2016

Jenna Latva-Hirvelä

Konkurssiperinnän tehokkuus, CASE: Tehoperintä Oy:n konkurssitilasto

Vuosi 2016 Sivumäärä 37

Tämä opinnäytetyö tarkastelee Tehoperintä Oy:n harjoittaman konkurssiperinnän tehokkuutta ja konkurssiperinnän vaikutusta velallisen maksukäyttäytymiseen. Konkurssiperinnän tarkoituksena on saada velalliselta maksusuoritus pelkän konkurssiuhkaisen maksukehotuksen avulla ilman konkurssiin asettamista. Konkurssiin asetetaan viime kädessä, ellei maksusuoritusta muutoin saada. Tehoperintä Oy on yksi harvoista perintätoimistoista, joka harjoittaa konkurssiperintää ja saattaa konkurssiperinnän loppuun asti.

Opinnäytetyön teoreettisessa tietoperustassa käsitellään perinnän tarkoitusta, joka kattaa voimassa olevan perintälain säännökset sekä selvittää mitä hyvä perintätapa - käsitteenä tarkoittaa. Teoriaosuudessa käsitellään myös erilaisia perintätapoja ja niihin kuuluvia menetelmiä. Työn teoreettinen osuus syvenyy konkurssiperintään ja sen oikeusvaikutuksiin. Opinnäytetyön lähteinä on käytetty ajantasaista lainsäädäntöä, kirjallisia lähteitä, sähköisiä julkaisuja sekä lainvalmistelun esitöitä.

Opinnäytetyössä käytettiin hyväksi Tehoperintä Oy:n asiakasrekisteriä, josta kerättiin tiedot vuonna 2014 ja 2015 konkurssiin haetuista yrityksistä, joissa Tehoperintä Oy on toiminut hakijavelkojana. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kuinka monelta velalliselta maksusuoritus on saatu pelkän konkurssiuhan avulla, kuinka moni velallisista on maksanut velkansa saadessaan käräjäoikeudelta tiedon vireille tulleesta konkurssihakemuksesta, kuinka moni on maksanut saatavan konkurssiin asettamisen jälkeen ja kuinka moni on lopulta jouduttu asettamaan konkurssiin. Konkurssitilaston tulokset esitettiin erilaisin kaavioin.

Tutkimuksen tuloksena saatiin selville, että konkurssiperintä on ollut vuonna 2014 tehokkaampaa kuin vuonna 2015. Tuloksista selviää, että vuonna 2014 yhteensä 58 (53,21 %) velallista maksoivat velkansa jossakin konkurssiperinnän vaiheessa ja loput 51 (46,79 %) velallista asetettiin konkurssiin. Vastaavasti vuonna 2015 yhteensä 36 (50,70 %) velallista maksoivat velkansa ja 35 (49,30 %) velallista asetettiin konkurssiin. Tuloksista ilmenee, että vuonna 2015 konkurssiin asetettiin 35 velallista, mikä on 16 konkurssia eli 31,4 % vähemmän kuin vuonna 2014. Lukumääräisesti velallisia on siis vuonna 2014 asetettu enemmän konkurssiin kuin vuonna 2015, mutta prosentuaalisesti vuoden 2014 tulokset ovat paremmat.

Asiasanat: Perintä, konkurssi, oikeudellinen perintä, maksukyvyttömyys

Jenna Latva-Hirvelä

The efficiency of bankruptcy collection, CASE: Tehoperintä Limited bankruptcy statistics

Year	2016	Pages	37
------	------	-------	----

This thesis examines how effective the bankruptcy collection of Tehoperintä Limited is and how it affects the debtor's payment behaviour. The purpose of the bankruptcy collection is to get a payment from the debtor without declaring their bankruptcy. The bankrupt proceedings begin if a payment is not obtained as requested. Tehoperintä Limited is one of the few collection agencies which practise bankruptcy collection.

The theoretical part of the thesis deals with the purpose of the collection which covers the regulations of the collection law and the meaning of a good way of collection. The theoretical part deals with the different collection ways and methods. It also assesses bankruptcy collection and its legal effects. This thesis sources are based on legislation, written sources, internet publications and preliminary works relating to the drafting of law.

This thesis bankruptcy data is based on the customer register of Tehoperintä Limited which was gathered in 2014 and 2015. The purpose of this survey was to find out how many of the debtors have paid the debt before bankruptcy proceedings and how many of them eventually are adjudicated in bankruptcy. The results of the bankruptcy statistics were presented with different schemes.

The results of the survey proved that the bankruptcy collection was more effective during the year 2014 than in 2015. The results show that in 2014 a total of 58 (53,21 %) debtors paid their debt and the rest, 51 (46,79 %) debtors, were declared bankrupt. In 2015 a total of 36 (50,70 %) debtors paid their debt and the rest, 35 (49,30 %) debtors, were declared bankrupt. The results show that in 2015, 35 debtors were declared bankrupt which is 16 (31,40 %) bankruptcies less than in the year 2014. The results indicate that in 2014 the debtors have been declared more often bankrupt than during the year 2015 but the percentage results for the year 2014 are better.

Keywords: debt collection, bankruptcy, judicial collection, insolvency

Laki- ja lyhenneluettelo

HE	Hallituksen esitys
HeTiL	Henkilötietolaki 22.4.1999/523
KonkL	Konkurssilaki 20.2.2004/120
KorkoL	Korkolaki 20.8.1982/633
LPL	Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta 22.4.1999/517
MJL	Laki velkojien maksunsaantijärjestyksestä 30.12.1992/1578
OK	Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4
PerintäL	Laki saatavien perinnästä 22.4.1999/513
RL	Rikoslaki 19.12.1889/39
UK	Ulosottokaari 15.6.2007/705
VanhL	Laki velan vanhentumisesta 15.8.2003/728

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Perinnän tarkoitus	8
2.1	Laki saatavien perinnästä.....	9
2.2	Hyvä perintätapa	10
2.3	Saatavien vanhentuminen	11
2.4	Perintäkulut.....	13
2.4.1	Yrityssaatavien perintäkulut	13
2.4.2	Kuluttajasaatavan perintäkulut.....	14
3	Perintäprosessi	15
3.1	Vapaaehtoinen perintä ja yksityisoikeudellinen tratta.....	17
3.2	Oikeudellinen perintä	18
3.3	Ulosottoerintä	19
3.4	Konkurssiperintä.....	21
3.4.1	Konkurssikelpoisuus ja edellytykset.....	22
3.4.2	Konkurssiin asettamisen esteet	24
3.4.3	Konkurssiin asettaminen ja konkurssipesän selvitys	25
4	Tutkimuksen toteutus ja tulokset.....	27
4.1	Konkurssitapausten jakauma.....	28
4.2	Konkurssiperinnän maksujakauma	30
4.3	Konkurssiperinnän tehokkuuden tulokset.....	31
5	Johtopäätökset	33
	Lähteet	35
	Kuviot.....	37

1 Johdanto

Ylivelkaantuminen, maksuhäiriöt ja niistä johtuvat perintätoimet ovat tänä päivänä valitettavan tavallisia ja yleisiä. Tavallisin tapa velan syntymiselle on sopimus. Tällaisia sopimuksia ovat esimerkiksi erilaiset pikavipit sekä muut luotot, joissa kulut ja korot ovat usein korkeita sekä takaisinmaksuehdot tiukkoja. Muita sopimuksia ovat osamaksukauppa, asunnon vuokraaminen sekä puhelin- ja sähkösovimukset.¹ Maksun laiminlyönnin pääsyyt ovat yksinkertaisesti velallisen maksukyvyttömyys tai maksuhaluttomuus.²

Maksuhaluttomuus poikkeaa maksukyvyttömyydestä siten, että maksuhaluton ei välitä tai ei halua maksaa avoinna olevia velkojaan, kun taas maksukyvytön on muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan erääntyneet saatavat. Maksukyvyttömältä velalliselta voi kuitenkin painostustoimia käyttämällä saada maksun, sillä maksukyvytön usein preferoi, eli asettaa etusijalle sellaisia maksuja, joiden laiminlyömisestä voi seurata esimerkiksi oikeudellisia toimenpiteitä tai jopa konkurssiin hakeminen.³

Näiden tilanteiden varalle velkojalla on käytössä tiettyjä painostuskeinoja. Mikäli velasta muistuttaminen ei johda maksusuoritukseen, eikä maksuhalua löydy, helpoin ja varmin tapa saada velalliselta maksusuoritus on siirtää saatavat perintätoimistolle perittäväksi.⁴

Perinnällä tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joiden avulla velallinen suorittaa velkojan maksettavaksi erääntyneen saatavan.⁵ Perintä jakautuu kahteen eri osa-alueeseen, jotka ovat vapaaehtoinen perintä ja oikeudellinen perintä. Vapaaehtoinen perintä kattaa kaiken kirjeperinnästä maksusuunnitelmien laatimiseen. Oikeudellinen perintä kattaa kaikki tuomioistuimiin sidoksissa olevat perintätoimet, joita ovat esimerkiksi haastemenettely, ulosottoperintä ja konkurssiperintä.⁶ Saatavien kotiuttamisen tueksi on tärkeää turvautua perintätoimistoon jo heti alkuvaiheessa, sillä mitä aikaisemmin saatava siirretään perintään, sitä todennäköisempää on, että velalliselta saadaan maksusuoritus.

Tämä opinnäytetyö on luonteeltaan kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, jossa lähestymistapana on konkurssitilastojen analysointi konkurssiperinnän tehokkuuden kannalta. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kertoa perinnästä yleisesti, sen keskeisistä käsitteistä sekä

¹ Kuluttajaliitto

² Bräysy 2013, 9

³ Bräysy 2013, 9

⁴ Bräysy 2013, 9

⁵ Lehtonen, Mökkönen, Töyrylä, Seulu & Tammenkoski 2012, 5

⁶ Lindström 2014, 2-3

erilaisista perintäkeinoista, aina syventyen konkurssiperintään. Työn tarkoitus on antaa lukijalle käsitys siitä, mitä perintä käytännössä on, missä vaiheessa perintä etenee konkurssiperintään ja kuinka tehokasta konkurssiuhallalla painostaminen saatavia perittäessä on. Konkurssiperinnän analysoinnin tukena käytetään Tehoperintä Oy:n asiakasrekisteriä, jonka avulla selvitetään kuinka tehokasta konkurssiperintä todellisuudessa on.

Opinnäytetyön tutkielmallisessa osuudessa lähestymistapana on Tehoperintä Oy:n konkurssitalojen analysointi konkurssiperinnän tehokkuuden kannalta. Opinnäytetyössä ei ole otettu kantaa konkurssiperinnän kannattavuuteen perintätoimiston näkökulmasta, vaan työ on rajattu koskemaan nimenomaan konkurssiperinnän tehokkuutta saatavien perimisessä.

2 Perinnän tarkoitus

Sanalla perintä tarkoitetaan sellaisia toimia, joiden tavoitteena on saada velallinen vapaaehtoisesti maksamaan erääntynyt saatava. Käytännössä tämä tarkoittaa saatavien kotiuttamista nopeasti, taloudellisesti ja samalla mahdollisimman vähän vahinkoa velalliselle tuottaen.⁷ Saatavalla tarkoitetaan erääntynyttä maksusuoritusta, jonka velallinen on velvollinen maksamaan velkojalle. Tällainen voi olla esimerkiksi maksamaton lasku, erääntynyt vuokra, laina tai kaupan yhteydessä sovittu kauppahinta. Perintä käynnistetään aina maksuvaatimuksen lähettämällä. Maksuvaatimusta käytetään myös julkisen sektorin, kuten kaupunkien ja kuntien perinnässä.⁸

Suomessa perintää harjoittavat perintätoimistot, jotka ovat luvanalaisia yrityksiä. Perintätoimistojen toimintaa valvoo Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jolta anotaan perintälupa enintään viideksi vuodeksi. Etelä-Suomen aluehallintovirasto valvoo, että toimiluvan saaneet perintätoimien harjoittajat noudattavat toiminnassaan hyvää perintätapaa ja lakia. Toimiluvan tarvitsevat kaikki perintätoimistot, asianajotoimistot, lakiasiaintoimistot sekä tilitoimistot, jotka hoitavat perintätoimeksiantoja toisen lukuun.⁹ Laissa perintätoiminnan luvanvaraisuudesta (517/1999) säädetään perintätoiminnan harjoittamisen edellytyksistä ja valvonnasta.¹⁰

Lähtökohtaisesti perintätoimistot saavat periä vain selviä ja erääntyneitä saatavia. Jos velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa, on perintätoimet keskeytettävä välittömästi. Perintää saa kiistämisestä huolimatta jatkaa, mikäli velallinen ei esitä kiistämislle perustetta tai vetoa

⁷ Lindström 2014, 220

⁸ Niemi 2014, 148

⁹ Aluehallintovirasto 2016

¹⁰ Niemi 2014, 151

ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla ei selvästi ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen. Riitautettu saatava on saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi, mikäli perintää halutaan vielä jatkaa.¹¹

2.1 Laki saatavien perinnästä

Saatavien perintää säätelee vuonna 1999 voimaan astunut perintälaki (laki saatavien perinnästä 513/1999), jonka valmistelutyöt aloitettiin jo vuonna 1995. Ennen perintälain voimaantuloa, Suomessa ei ollut perintätoimintaa koskevaa erityislakia, vaan ammattimaista perintätoimintaa sai harjoittaa kuka tahansa elinkeinonharjoittaja.¹²

Merkittävimpiä muutoksia perintälakiin tehtiin 1.5.2005 (HE 21/2004) ja 16.3.2013 (HE 57/2012). Vuoden 2005 muutoksen myötä kuluttajasaatavien perintäkuluille asetettiin enimmäismäärät ja velallisen tiedonsaantioikeus tuli osaksi perintälakia. Vuoden 2013 lainmuutoksen myötä otettiin EU:n maksuviivästysdirektiivi osaksi perintälakia. Tämän lisäksi varmistettiin, että lain säännökset varmistavat aiempaa tehokkaammin hyvän perintätavan noudattamisen sekä estävät kohtuuttomien perintäkulujen perimisen velalliselta.¹³

Nykyinen perintälaki sisältää pykälät muun muassa hyvästä perintätavasta, maksuvaatimuksen sisällöstä ja maksuvelvollisuuden kiistämisestä, tratan käyttämisestä, velallisen maksusuojusta, perintäkulujen korvaamisesta, kuluttajasaatavan perinnästä sekä pakkokeinoista. Perintälakia sovelletaan luonnollisten henkilöiden, yksityisten oikeushenkilöiden sekä julkisten oikeushenkilöiden perintään.¹⁴

Perintälaki on pakottavaa, eikä siitä saa poiketa velallisen vahingoksi. Sitä sovelletaan nimensä mukaisesti vain vapaaehtoiseen perintään, eli maksukehotuksiin ja perintäkirjein tapahtuvaan perintään. Perintälaki ei siten koske esimerkiksi konkurssiperintää, ulosottoperintää tai saatavan velkomista tuomioistuimessa. Näille löytyy omat sovellettavat lait, esimerkiksi konkurssilaki (120/2004), ulosottokaari (705/2007) sekä oikeudenkäymiskaari (4/1734).¹⁵

¹¹ Bräysy 2013, 21

¹² HE 199/1996 vp, 3

¹³ Bräysy 2013, 20

¹⁴ Rikalainen & Uitto 2008, 197

¹⁵ Bräysy 2013, 20

2.2 Hyvä perintätapa

Perintälain säätämisen tavoitteeksi muodostui sopimattomien ja epäasianmukaisten menettelytapojen käyttämisen ehkäisy saatavien perinnässä.¹⁶ Tämän ehkäisyä varten perintälakiin otettiin käyttöön hyvää perintätapaa koskeva säännös. Säädös löytyy perintälain 4 §:stä. Tämän pykälän mukaan perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että perinnän on oltava tahdikasta, asiallista sekä velallisen yksityisyyttä kunnioittavaa.¹⁷

Perintää ammattimaisesti harjoittavalle on perintälaissa asetettu erityisvaatimuksia, kuten viivästyskoron suuruuden lainmukaisuudesta huolehtiminen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toimeksisaajan on huolehdittava siitä, että kuluttajasaatavan perinnässä korkovaatimus on voimassa olevan korkolain (633/1982) mukainen, eikä korkolaissa säädettyä suurempaa viivästyskorkoa tule huomioida viivästyskorkoa laskiessa. Hyvän perintätavan noudattamista on myös se, että perintää ammattimaisesti harjoittava ottaa huomioon velallisen oikeudet. Tämä toteutuu esimerkiksi siten, että velkoja suhtautuu vastuullisesti maksujärjestelyihin, eikä ota perittäväksi selvästi perusteettomia saatavia. Perintätoimeksiannon saajalla, ei kuitenkaan ole velvollisuutta ryhtyä selvittämään saatavan oikeellisuutta. Hyvään perintätapaa kuuluu myös kohtuullinen vähintään kymmenen päivän mittainen maksuaika.¹⁸

Mikä sitten on hyvän perintätavan vastaista?

Perintälain 4 §:n mukaan perinnässä ei saa:

- 1) antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista;
- 2) aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa;
- 3) vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa.¹⁹

Totuudenvastaisilla tai harhaanjohtavilla tiedoilla tarkoitetaan sitä, ettei toimeksisaaja saa uhata velallista maksuhäiriömerkinnällä, mikäli merkinnän tekemiseen ei ole perusteita. Käytännössä on kuitenkin sallittua ja tavallista ilmoittaa velalliselle perinnän etenemisestä oikeudelliseen perintään ja maksun laiminlyönnin vaikutuksesta velallisen luottotietoihin.²⁰

¹⁶ Lindström 2014, 226

¹⁷ Perintäl 1:4

¹⁸ HE 199/1996 vp, 11-12

¹⁹ Perintäl 1:4

²⁰ HE 199/1996 vp, 12

Perintäkulujen kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä sekä perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa. Koska perinnästä aiheutuneet kulut peritään normaalisti velalliselta, edellyttää hyvä perintätapa sitä, ettei velkoja ryhdy sellaisiin toimiin, jotka perusteettomasti lisäävät velallisen korvausvastuuta. Tällaista toimintaa on esimerkiksi haastemiehen välityksellä tiedoksiannettava maksuvaatimus, vaikka maksuvaatimus voitaisiin lähettää velalliselle postitse.²¹ Säännöksen vastaisena voidaan pitää myös sitä, että velalliselle lähetetään jatkuvasti uusia maksumuistutuksia lyhyin väliajoin.²²

Perintätoimista johtuva velalliselle aiheutuva kohtuuton haitta voi syntyä esimerkiksi puhelinperinnästä öisin, viikonloppuisin tai juhlapyhinä. Yksityisyyden suojaamisella tarkoitetaan sitä, ettei maksuhäiriöistä tai perintätoimista uhata ilmoittaa taikka ilmoiteta esimerkiksi velallisen lähipiirille tai työnantajalle.²³ Yksityisyyttä loukkaavaa on myös velallista koskevien tietojen luovuttaminen ulkopuoliselle.²⁴ Ammattimaista perintätoimintaa harjoittaessa on otettava erityisesti huomioon henkilötietolain (523/1999) säännökset. Henkilötietolain 2 luvun 6 §:n mukaan henkilötietojen käsittelyn tulee olla asiallisesti perusteltua rekisterinpitäjän toiminnan kannalta.²⁵

Hyvän perintätavan vastaisena voidaan myös pitää vanhentuneen tai muusta syystä lakanneen saatavan perintätoimia sekä perinnän aiheutonta pitkittämistä ja viivyttämistä. Mikäli velkoja rikkoo perintälain nimenomaisia säännöksiä tai on toiminut hyvän perintätavan vastaisesti, ei velallinen ole velvollinen korvaamaan tällaisesta perinnästä aiheutuneita kuluja.²⁶

2.3 Saatavien vanhentuminen

Perinnän aloittaminen on mahdollista ainoastaan silloin, jos saatava ei ole ehtinyt vanhentua. Velan vanhentumisaika perustuu ajan kulumiseen. Kun vanhentuminen on tapahtunut, vapautuu velallinen suoritusvelvollisuudestaan.²⁷ Velan vanhentumisajat on määritelty laissa velan vanhentumisesta (728/2003). Kyseistä lakia ei kuitenkaan sovelleta veroon, sakkoon tai elatusapuun.²⁸ Vanhentumislaki on niin sanottua pakottavaa lainsäädäntöä, eikä siitä voida poiketa velallisen vahingoksi, edes sopimuksin.²⁹

²¹ Karttunen, Laasanen, Sippel, Uitto & Valtonen 2014, 312

²² HE 199/1996 vp, 12

²³ Bräysy 2013, 21

²⁴ Karttunen ym. 2014, 313

²⁵ HeTil 2:6

²⁶ Bräysy 2013, 21

²⁷ Lindström 2014, 184

²⁸ VanhL 1:1

²⁹ VanhL 1:3

Yleinen velan vanhentumisaika on kolme vuotta eräpäivästä, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu.³⁰ Vanhentumisen katkaisemisen voi suorittaa usealla eri tavalla, esimerkiksi muistuttamalla velallista velasta, panemalla vireille velkaa koskevan ulosottoasian, nostamalla velan perintää koskevan kanteen tai sopimalla velallisen kanssa maksujärjestelyistä.³¹

Velkojen vanhentuminen on katkaistava joka kolmas vuosi, tällöin velan vanhentumisaika alkaa alusta. Mikäli velasta on annettu tuomio tai muu ulosottooperuste, on sen vanhentumisaika viisi vuotta.³² Katkaisutoimelle ei ole asetettu laissa mitään määrämuotoa, mutta velkojan on tarvittaessa pystyttävä näyttämään se toteen.³³

Vuoden 2015 alusta tuli voimaan säännös velan lopullisesta vanhentumisesta, jonka mukaan luonnollisen henkilön sopimukseen perustuva rahavelka vanhentuu viimeistään, kun 20 vuotta on kulunut velan erääntymisestä. Jos velkojana on luonnollinen henkilö, vanhentumisaika on 25 vuotta.³⁴ Uuden säännöksen taustalla oli velalliselle oikeudet, sillä velallinen ei itse voi vaikuttaa siihen, hakeeko velkoja ulosottooperusteen ja koska velkoja sen hakee. Ulosottooperusteen hakemisen viivästyttäminen aiheuttaa velalliselle runsaasti turhia kuluja ja viivästyskorkoseuraamuksia.³⁵

Vanhentumisaajan määräajan päättymisen jälkeen saatavaa ei voida velkoa enää millään tavalla, vaan se on vanhentunut lopullisesti. Vanhentumisaajan jälkeen saatavaa ei voida periä edes kuolinpesän omaisuudesta tai perintätoimiston toimesta. Velkoja voi kuitenkin nostaa tuomioistuimessa kanteen velallista vastaan, jossa vaatii ulosottooperusteen määräajan jatkamista. Tuomioistuimen päätöksestä määräaika voidaan pidentää 10 vuodella, mikäli siihen on painava syy. Painavana syynä voidaan pitää sitä, että velallinen on toiminnallaan vaikeuttanut velkojan maksunsaantia. Tällaista toimintaa voi olla esimerkiksi omaisuuden kätkeminen tai lahjoitus sekä tietojen salailu tai vääristely.³⁶

³⁰ VanhL 1:4

³¹ Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2015

³² Bräysy 2013, 75

³³ Rikalainen & Uitto 2008, 164

³⁴ VanhL 1:13 a

³⁵ HE 83/2014 vp, 26

³⁶ Ulosotto 2015

2.4 Perintäkulut

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut. Korvausvelvollisuus voi perustua sekä velkojan omista perintätoimista aiheutuviin kuluihin että kuluihin, joita velkojalle aiheutuu sen johdosta, että velkojan on suoritettava toimeksisaajalle korvausta perinnän suorittamisesta.³⁷ Perintäkulut voivat siten perustua velkojan omista perintätoimista aiheutuviin kuluihin, tai kuluihin, joita velkojan on suoritettava toimeksisaajalle korvauksena perinnän suorittamisesta.³⁸

Perintäkulujen korvausvelvollisuus perustuu vahinkoon, joka velkojalle aiheutuu, kun saatavaa on jouduttu perimään. Perintäkulut ovat siten aiheuttamisperiaatteen mukaisesti luonteeltaan korvausta aiheutetusta vahingosta.³⁹ Mikäli velallinen maksaa saatavan suoraan alkupe-
räiselle velkojalle perinnän alettua, ei hän kuitenkaan vapaudu perintäkulujen korvausvas-
tuusta.⁴⁰

Perintälain 4 a §:n perusteella velallisella on oikeus saada perintätoimistolta maksutta selvitys pääomalle kertyneiden perintäkulujen määräytymisestä. Mikäli selvitystä pyydetään useam-
min kuin kerran vuodessa, voi perintätoimisto tällöin vaatia selvityksen laatimisesta kohtuulli-
sen kulukorvauksen.⁴¹

2.4.1 Yrityssaatavien perintäkulut

Perintälaisissa ei ole määritelty yrityssaatavien osalta perintäkulujen enimmäismäärää, mutta kulujen on oltava kohtuulliset ja niiden syntymisperusteet on osattava näyttää toteen.⁴² Pe-
rintäkulujen kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu
työmäärä sekä perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa.⁴³ Saatavan suuruuden
huomioon ottaminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että perintäkulut määräytyisivät kaavamai-
sesti saatavan määrän mukaan, vaikka perintäkulut usein ovatkin suuremmat monien tuhansi-
en eurojen suuruudessa saatavassa kuin muutaman kymmenen euron saatavassa.⁴⁴

³⁷ Perintäl 1:10

³⁸ Aluehallintovirasto 2015, 1

³⁹ Lindström 2014, 242

⁴⁰ Lindström 2014, 245

⁴¹ Aluehallintovirasto 2015, 1

⁴² Aluehallintovirasto 2015, 1

⁴³ Lindström 2014, 243

⁴⁴ Rikalainen & Uitto 2008, 209

Perintäkulut voivat perustua esimerkiksi kiinteisiin kustannuksiin sekä työhön perustuviin kuluihin. Näitä ovat muun muassa toimistokulut, toimeksiantojen vastaanottokulut, postituskulut, perimiskelpoisuuden tarkastamiskulut, saatavan perusteen tarkastuskulut, henkilötietojen ja osoitteen tarkastuskulut sekä maksuvaatimuksen valmistelusta ja lähettämisestä aiheutuneet kulut.⁴⁵

Useimmiten perintäkulut ovat suuremmat, mikäli perinnässä käytetään julkisuusuhkaista maksuehotusta, eli trattaa. Tämä johtuu siitä, että tratan käyttäminen edellyttää perintätoimistolta enemmän töitä ja huolellisuutta.⁴⁶

Tavanomaisten perintäkulujen lisäksi velkojalla on oikeus vaatia velalliselta perintälain 10 e §:n mukainen 40 euron suuruinen vakiokorvaus. Vakiokorvauksen taustalla on Euroopan unionin asettama maksuviivästysdirektiivi (2011/7/EU), joka otettiin osaksi perintälakia 16.3.2013 (HE 57/2012 vp). Direktiiviä sovelletaan kaikkiin kaupallisiin maksuihin, jotka suoritetaan vastikkeena tavarasta tai palvelusta.⁴⁷

Käytännössä maksuviivästysdirektiiviä sovelletaan siten, että velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista, mikäli velallisen maksu viivästyy siten, että velkojalle syntyy oikeus viivästyskorkoon. Todellisista perintäkuluista velkojalla on oikeus saada korvausta vain siltä osin, kuin niiden määrä ylittää maksuviivästysdirektiivin määrän.⁴⁸

2.4.2 Kuluttajasaatavan perintäkulut

Kuluttajasaatavien perintää on rajoitettu enemmän kuin yrityssaatavien perintää, mikä näkyy myös perintäkulujen suuruudessa. Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärää on rajoitettu lailla, jottei velkoja voi loputtomiin asti kiusata velallista lähettämällä uusia maksuvaatimuksia ja vaatimalla enemmän perintäkuluja.⁴⁹

Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääristä säädetään perintälain 10 a §:ssä, joka otettiin käyttöön 16.3.2013 (HE 57/2012 vp). Kuluttajasaatavaa periessä velalliselta saa vaatia perintäkuluina ensimmäisen maksuvaatimuksen yhteydessä enintään:

⁴⁵ Lindström 2014, 243

⁴⁶ Aluehallintovirasto 2015, 2

⁴⁷ Tähtivuori 2012

⁴⁸ HE 57/2012 vp, 14

⁴⁹ Bräysy 2013, 21

- 14 €, jos velan pääoma on enintään 100 €
- 24 €, jos velan pääoma on yli 100 € ja enintään 1 000 €
- 50 €, jos velan pääoma on yli 1 000 €

Toisesta maksumuistutuksesta velkoja saa periä enintään puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen kuluista.⁵⁰ Maksumuistutuksesta saa vaatia perintäkuluja vain, jos edellisen maksuvaatimuksen lähettamisestä on kulunut vähintään 14 päivää.⁵¹

3 Perintäprosessi

Tässä kappaleessa käsitellään perintäprosessia ja perinnän erilaisia muotoja. Perinnän aloittamisen lähtökohtana on, että saatava on eräännytynyt, selvä ja riidaton. Useimmiten perintään siirrytään, kun velallinen ei ole reagoinut velkojan lähettämään kirjalliseen maksumuistutukseen. Kuluttajasaatavan perinnän aloittamisesta säädetään perintälain 5 §:n 3 momentissa, jonka mukaan maksuvaatimusta ei saa antaa tai lähettää ennen kuin velallista on saatavan erääntymisen jälkeen muistutettu saatavasta ja maksumuistutuksen esittämisestä tai lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää.⁵²

Perintä aloitetaan vapaaehtoisella perinnällä, jonka tarkoituksena on saada velalliselta maksusuoritus vapaaehtoisesti, ilman, että tälle aiheutuu maksuhäiriömerkintöjä tai ylimääräisiä kuluja.⁵³ Mikäli velallinen ei maksa saatavaa vapaaehtoisesta perinnän avulla, voidaan perintää jatkaa trattaperintänä ja mahdollisesti oikeudellisena perintänä, jossa saatavalle haetaan yksipuolinen tuomio toimivaltaisesta käräjäoikeudesta. Tuomion saavuttua perintää voidaan jatkaa ulosottoperintänä, jossa asia tulee vireille toimivaltaisessa ulosottovirastossa. Ulosottohakemuksen vireilletulon jälkeen ulosottomiehet ulosmittaavat saatavaa velallisen palkasta ja omaisuudesta. Ulosottoperintä päättyy velallisen maksusuoritukseen tai velallisen varattomuustodistukseen eli estetodistukseen.

Vapaaehtoisen ja oikeudellisen perinnän lisäksi, saatavien perimiseen voidaan käyttää myös konkurssiperintää. Konkurssiperintää sovelletaan vain sellaisiin velallisiin, jotka ovat liiketoiminnastaan kirjanpitovelvollisia, eli käytännössä vain toiminimen harjoittajia, osakeyhtiöitä, kommandiitti yhtiöitä ja avoimia yhtiöitä vastaan. Konkurssiuhkaista maksukehotusta eli niin

⁵⁰ Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2014

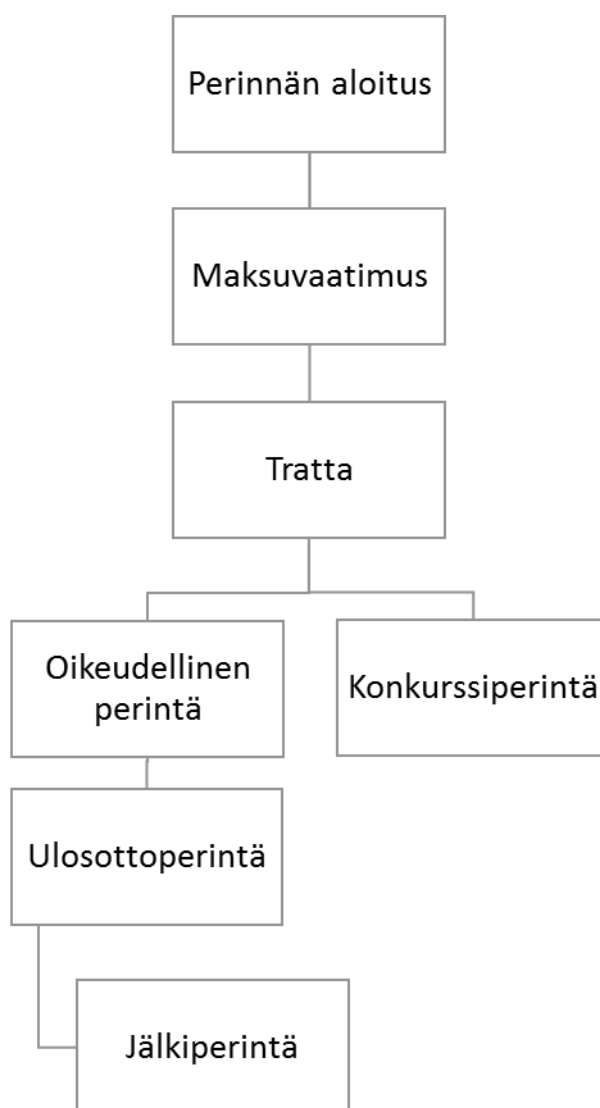
⁵¹ Bräysy 2013, 24

⁵² Perintäl 1:5.3

⁵³ Lindström 2014, 271

sanottua 8-päivästä voidaan pitää velkojan kannalta tehokkaana perintäkeinona. Tämän tarkoitus on toimia velan maksun painostuskeinona, sillä mikäli velallinen laiminlyö maksuvelvoitteensa saatuaan konkurssiuhkaisen maksukehotuksen, voidaan velallista hakea konkurssiin.⁵⁴

Oheinen kuvio (kuvio 1) on tehty kuvaamaan perintäprosessin kulkua. On tärkeää muistaa, että tratta- ja konkurssiperintää käytetään vain elinkeinonharjoittajia vastaan, ei yksityishenkilön perintään.

Kuvio 1: Perintäprosessi

⁵⁴ Bräysy 2013, 32

3.1 Vapaaehtoinen perintä ja yksityisoikeudellinen tratta

Vapaaehtoisen perintään kuuluu velalliselle lähetettävät perintäkirjeet, puhelinkeskustelut velallisen kanssa sekä maksusopimusten järjestelyt. Vähäisen saatavan osalta vapaaehtoinen perintä saattaa olla ainut järkevä perintäkeino, sillä oikeudellisesta perinnästä syntyy merkittäviä kuluja.⁵⁵ Tämän vuoksi vapaaehtoinen perintä nähdäänkin usein kustannustehokkaampana, nopeampana ja kevyempänä perinnän keinona, kuin oikeudellinen perintä.⁵⁶

Perintäkirje on tyypillisin perinnän käynnistäjä, sillä siitä ei aiheudu merkittäviä kustannuksia. Perintätoimiston lähettämät maksuvaatimukset tehoavat kaikista tuloksellisimmin velallisiin, joilla ei ole aiemmin ollut maksuvaikeuksia.⁵⁷ Maksuvaatimuksen sisällöstä säädetään perintälain 5 a §:ssä. Maksuvaatimuksessa on mainittava velkojan yhteystiedot, saatavan peruste ja alkuperäinen velkoja, pääoma, viivästyskorke, perintäkulut, vaadittu kokonaissumma, eräpäivä sekä pankkiyhteystiedot. Näiden lisäksi siinä on mainittava velkojan yhteystiedot, johon velallinen voi esittää mahdolliset huomautukset saatavan määrästä tai perusteesta. Maksuvaatimuksessa tulee olla myös selkeät tiedot siitä, miten perintää jatketaan, mikäli maksusuoritus ei saada. Näiden tietojen on oltava hyvän perintätavan sekä lain mukaisia.⁵⁸

Mikäli velallinen ei maksa velkaansa tai ei reagoi perintätoimiston lähettämiin maksuvaatimukseen, voi perintätoimisto toimittaa velalliselle tratan. Yksityisoikeudellisen tratan käyttäminen edellyttää, että saatava on eräännytynyt ja riidaton, saatavaa on peritty maksumuistuksella ja velallisella on y-tunnus.⁵⁹ Trattaa saa käyttää vain yrityssaatavien perinnässä. Kuluttajasaatavan perimisessä tratan käyttö on säädetty rikoslaissa (39/1889) kuluttajaluottoriokseksi, josta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.⁶⁰

Tratta on yrityssaatavien perinnän osalta tehokkaaksi todettu vapaaehtoinen perintäkeino, sillä tratan tehokkuus perustuu sen julkisuusuhkaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos velallinen ei vapaaehtoisesti maksa velkaansa, voidaan tratta protestoida, eli julkaista maksamattoman saatavan summa ja velallisen nimi luottotietorekisterissä sekä Kauppalehdessä. Tratan saa julkaista aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä. Julkaistu trattaprotesti säilyy velallisen luottotiedoissa kolmen vuoden ajan maksuhäiriömerkintänä.⁶¹

⁵⁵ Rikalainen & Uitto 2008, 214

⁵⁶ Elinkeinoelämän keskusliitto 2012

⁵⁷ Lindström 2014, 273

⁵⁸ Lindström 2014, 271-274

⁵⁹ Rikalainen & Uitto 2008, 215

⁶⁰ RL 30:3

⁶¹ Rikalainen & Uitto 2008, 214

Tratan protestoiminen tapahtuu siten, että perintätoimisto ilmoittaa luottotietoyhtiölle tiedot velallisesta ja saatavan suuruudesta. Samalla toimitetaan tieto siitä, protestoidaanko tratta julkisesti vai hiljaisesti. Hiljaisesti protestoitu tratta merkitään ainoastaan luottotietoyhtiön luottotietokantaan ja julkisesti protestoitu julkaistaan myös esimerkiksi Kauppalehdessä.⁶² Tratan saa merkitä luottotietorekisteriin aikaisintaan, kun on kulunut 10 päivää sen lähettamisestä.⁶³

Kun luottotietoyhtiö saa tiedon protestoivista saatavista, lähettää se velalliselle protestointi-ilmoituksen, jossa velallisella on vielä seitsemän päivää aikaa maksaa tratta ennen kuin protestointi julkaistaan. Mikäli velkojalla on muita erääntymättömiä saatavia velalliselta, kannattaa tratta jättää protestoimatta, sillä julkistettu tieto maksuhäiriöstä saattaa aktivoida myös muutkin velkojan perintätoimiin.⁶⁴ Tähän liittyy myös rahoitussopimuksien ristiinerääntymisehto (cross default), joka antaa rahoittajalle oikeuden rahoitusjärjestelyn ennenaikaiseen eräännyttämiseen ja irtisanomiseen. Ristiinerääntymisehto käy toteen tilanteissa, joissa velallisyhtiö ei ole maksanut muiden velkojien saatavia eräpäivinä.⁶⁵

3.2 Oikeudellinen perintä

Mikäli velallinen ei maksa velkaansa vapaaehtoisesti, voi velkoja halutessaan jatkaa perintää oikeudellisella perinnällä. Oikeudellisen perinnän tavoite on, että velallinen maksaa velan tai tekee maksusopimuksen velkojan kanssa, ennen kuin perintä etenee maksuhäiriömerkintään. Oikeudellinen perintä käynnistetään siis vasta sitten, kun maksusuorituksen saaminen vapaaehtoisella perinnällä ei ole tuottanut toivottua tulosta. Käytännössä oikeudellinen perintä tarkoittaa maksutuomion hakemista käräjäoikeudesta ja sen toimittamista ulosottoon.⁶⁶

Oikeudellinen perintä käynnistyy, kun velkoja (kantaja) valmistelee velallista (vastaajaa) koskevan haastehakemuksen ja panee asian vireille toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Oikeudenkäymiskaassa (4/1734) oikeuspaikat on jaoteltu yleisiin, valinnaisiin, ehdottomiin ja toissijaisiin oikeuspaikkoihin. Yksityishenkilöiden osalta haastehakemus osoitetaan pääsääntöisesti velallisen kotipaikan toimivaltaiselle käräjäoikeudelle. Esimerkiksi jos velallinen asuu Helsingissä, toimitetaan haastehakemus Helsingin käräjäoikeuteen.

⁶² Lindström 2014, 281

⁶³ Helsingin seudun kauppakamari 2013

⁶⁴ Helsingin seudun kauppakamari 2013

⁶⁵ Hiljander 2011, 43

⁶⁶ Lindström 2014, 291

Yleisen oikeuspaikkasäännöksen mukaan myös oikeushenkilölle kuten yhdistykselle, säätiölle tai yhtiölle osoitettu haastehakemus tutkitaan siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä oikeushenkilön kotipaikka sijaitsee. Mikäli velallisia on enemmän kuin yksi, voidaan asia panna vireille tuomioistuimessa, jonka piirissä jonkun vastaajan kotipaikka sijaitsee.⁶⁷

Riidattomat ja selvät asiat käynnistetään niin sanotulla suppealla haastehakemuksella, jolla haetaan käräjäoikeudelta yksipuolinen tuomio.⁶⁸ Haastehakemuksesta tulee ilmetä kantajan tiedot ja prosessiosoite, velallisen täydellinen nimi, henkilötunnus ja osoite, toimivaltainen tuomioistuin, kantajan yksilöity vaatimus, perinnästä aiheutuneet kulut, pääomalle laskettava viivästyskorko sekä saatavan peruste. Lisäksi velkojan tulee mainita haastehakemuksen perusteluosassa, että asia on velkojan käsityksen mukaan riidaton.⁶⁹

Haastehakemus tulee vireille tuomioistuimessa, kun haastehakemus toimitetaan tuomioistuimen kansliaan ja sen valmistelu alkaa.⁷⁰ Haastemies huolehtii haasteen tiedoksiantamisesta ja pyytää vastaajaa antamaan vastauksen kirjallisessa muodossa. Vastauksesta tulee ilmetä myöntääkö vastaaja kanteen vai vastustaako hän sitä. Vastustettaessa kannetta vastaajan tulee ilmoittaa vastustamiselle pätevät perusteet ja todisteet.⁷¹

Oikeudellinen perintä on syytä käynnistää vasta huolellisen harkinnan jälkeen. Aloittamispäätökseen vaikuttaa velallisen aikaisempi maksukäyttäytyminen sekä perittävän velan suuruus. Mikäli velallisella on vakavia maksuhäiriöitä, eikä sen toiminta ole taloudellisesti kannattavaa, on syytä harkita, haetaanko saatavalle maksutuomio vai aloitetaanko konkurssimenettely.⁷²

3.3 Ulosottoperintä

Tuomion saamisen jälkeen perintä etenee ulosottoperintään, mikäli saatava on vielä maksamatta. Ulosottomenettelyä säätelee ulosottokaari (705/2007), jonka soveltamisalan mukaan ulosottoasiassa voidaan panna täytäntöön maksuvelvoite, velvoite tehdä jotakin, kiello tehdä jotakin, velvoite luovuttaa toiselle kiinteää omaisuutta tai velvoite luovuttaa toisen hallintaan kiinteää omaisuutta.⁷³ Käytännössä ulosotto on laiminlyödyn velvoitteen täytäntöönpa-

⁶⁷ Linna 2012, 50

⁶⁸ Lindström 2014, 298

⁶⁹ Lindström 2014, 303-307

⁷⁰ OK 5:1

⁷¹ Linna 2012, 57

⁷² Lindström 2014, 292

⁷³ UK 1:1

noa, jossa tavallisimmin on kysymys saatavien perinnästä pakkokeinoin. Mikäli oikeuden tuomiota ei noudateta vapaaehtoisesti, voidaan se panna täytäntöön ulosotossa. Myös sakot, rikesakot, verot sekä eräät vakuusmaksut voidaan periä ulosotossa ilman tuomioistuimen päätöstä.⁷⁴ Ulosottoasioita hoitavat viranomaiset, joita ovat kihlakunnanvoudit, kihlakunnanulosottomiehet sekä kansliahenkilökunta.⁷⁵

Ulosotto pyrkii edistämään velkaongelmista ja ylivelkaantumisesta selviytymiseen sekä velkojen tehokkaaseen perintään.⁷⁶ Ulosoton lähtökohtana on saada velallinen maksamaan velkansa vapaaehtoisesti maksukehotuksella. Mikäli maksua ei saada, tehdään palkan, elinkeinotulon, eläkkeen tai omaisuuden ulosmittaus. Omaisuutta koskeva ulosmittaus voidaan myydä huutokaupalla.⁷⁷

Ulosottoperintään siirrytään sen jälkeen, kun velkoja (hakija) on hankkinut saatavalleen ulosottokelpoisen päätöksen, esimerkiksi yksipuolisen tuomion, eikä velallinen ole tätä vielä maksanut. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että velkoja pyytää tuomion täytäntöönpanoa toimivaltaisessa ulosottovirastossa. Ulosottohakemus liitteineen toimitetaan ulosottovirastoon, jonka piirissä vastaajalla on kotipaikka tai ulosmitattavaa omaisuutta.⁷⁸

Ulosottohakemuksesta on käytävä ilmi hakijan yhteystiedot ja tilitysosoite, asiamiehen yhteystiedot, vastaajan yhteystiedot, saatavan määrä ja sille laskettava korko sekä ulosottoperusteen tunnistetiedot. Hakemukseen on liitettävä alkuperäinen ulosottoperuste. Kun ulosottohakemus saapuu paikalliselle ulosottoviranomaiselle, tulee ulosottoasia vireille. Vireilletulon jälkeen ulosottomiehen on viipymättä annettava siitä vastaajalle eli velalliselle vireilletuloilmoitus.⁷⁹

Kihlakunnanulosottomies käynnistää ulosmittaustoimet, mikäli velallinen ei ole maksanut velkaa tai tehnyt maksusopimusta. Ulosmittaus kohdistuu ensin velallisen rahavaroihin ja vasta sen jälkeen irtaimeen tai muuhun kiinteään omaisuuteen. Viimeiseksi ulosmitataan velallisen välttämätöntä toimeentuloa vaativa omaisuus, kuten esimerkiksi asunto.⁸⁰

Ulosottokaaren 3 luvun 52 §:n mukaan ulosottomiehellä on laajat tietojensaantioikeudet velallisen varallisuudesta. Kyseisen pykälän mukaan velallinen on velvollinen ilmoittamaan hä-

⁷⁴ Ulosotto 2016

⁷⁵ Rikalainen & Uitto 2008, 246

⁷⁶ Valtakunnanvoudinvirasto 2016, 2

⁷⁷ Ulosotto 2016

⁷⁸ Rikalainen & Uitto 2008, 245

⁷⁹ Karttunen ym. 2014, 334-337

⁸⁰ Karttunen ym. 2014, 337

nen taloudellista asemaansa ja toimintaansa koskevat totuudenmukaiset tiedot ulosottomiehelle.⁸¹

Ulosmittauksen jälkeen ulosmitatut rahavarat jaetaan ja tilitetään velkojille.⁸² Ulosottoasian vireilläolo päättyy lopputilitykseen tai varattomuusesteeseen.⁸³ Varattomuuseste on todiste siitä, ettei ulosotossa ole löytynyt riittävästi varoja hakijan saatavan suorittamiseksi.⁸⁴

3.4 Konkurssiperintä

Konkurssimenettelyä säätelee konkurssilaki (120/2004), joka korvasi vuonna 1868 annetun konkurssisäännön.⁸⁵ Lyhyesti selitettynä konkurssilla tarkoitetaan menettelyä, jossa maksukyvyttömäksi todetun yrityksen toiminta lopetetaan ja jäljellä oleva varallisuus jaetaan velkojien kesken. Tätä voidaan nimittää myös likvidaatioksi.⁸⁶

Käytännössä konkurssimenettely tarkoittaa sitä, että konkurssipesään kuuluva omaisuus realisoidaan ja käytetään velkojien saatavien maksuun. Konkurssissa maksetaan velallisen velkoja niin pitkälle kuin konkurssipesässä riittää varoja. Useimmiten pesän varat eivät kuitenkaan riitä kattamaan edes konkurssin aiheuttamia kuluja, jolloin konkurssi raukeaa varojen puutteessa.⁸⁷

Konkurssin piiriin kuuluvat kaikki saatavat, jotka ovat syntyneet ennen konkurssin alkamista. Näitä saatavia kutsutaan konkurssisaataviksi. Konkurssisaatavista on erotettava saatavat, joista konkurssipesä vastaa. Konkurssipesälle kuuluvia velkoja kutsutaan massaveloiksi. Näitä ovat esimerkiksi konkurssimenettelystä johtuvat velat, joita ovat muun muassa konkurssipesän pesänhoitajan palkkiot sekä vuokra- ja vakuutus sopimukset.⁸⁸ Massavelat maksetaan konkurssipesän varoista sitä mukaan kun ne erääntyvät.⁸⁹ Muut velat, eli konkurssisaatavat suoritetaan vahvistetun jakoluettelon sekä maksunsaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992) mukaisesti. Ohessa kuvio (kuvio 2) havainnollistamaan konkurssimenettelyä.

⁸¹ UK 3:52

⁸² Karttunen ym. 2014, 337

⁸³ Karttunen ym. 2014, 342

⁸⁴ Linna 2012, 201

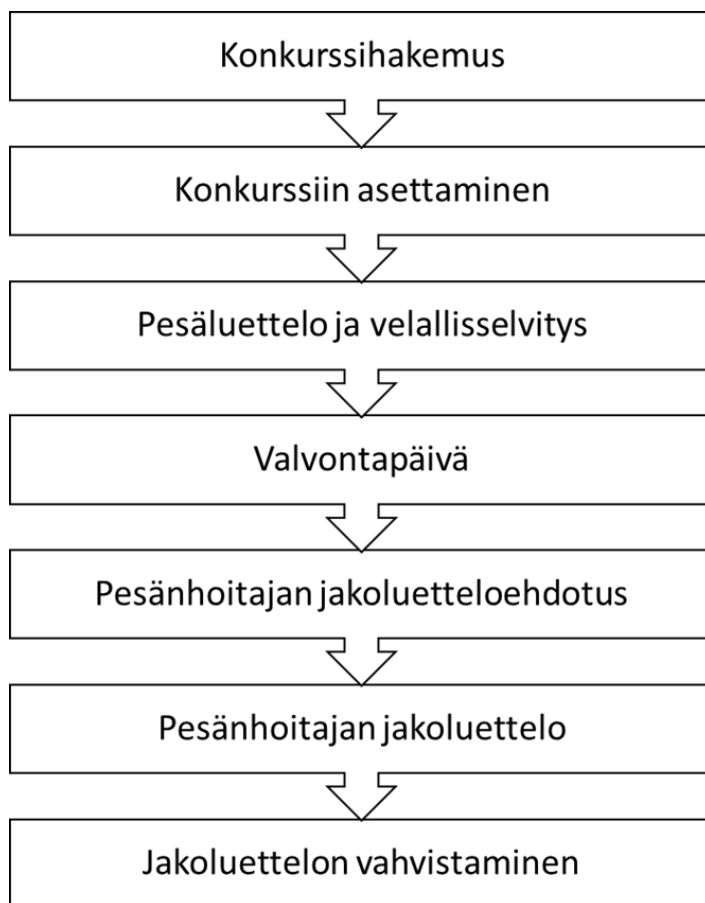
⁸⁵ Linna 2012, 229

⁸⁶ Könkkölä & Linna 2013, 3

⁸⁷ Linna 2012, 230

⁸⁸ Rikalainen & Uitto 2008, 324

⁸⁹ Linna 2012, 236

Kuvio 2: Konkurssimenettely⁹⁰

3.4.1 Konkurssikelpoisuus ja edellytykset

Konkurssikelpoisuudesta säädetään konkurssilain 1 luvun 3 §:ssä, jonka mukaan konkurssiin voidaan asettaa luonnollinen henkilö, yhteisö, säätiö tai jokin muu oikeushenkilö, lukuun ottamatta valtiota, Ahvenanmaan maakuntaa kuntaa tai kirkkoa. Myös kuolinpesä ja konkurssipesä voidaan asettaa konkurssiin.⁹¹

Konkurssiin asettamisen yleisenä edellytyksenä on velallisen maksukyvyttömyys, mikä tarkoittaa sitä, että velallinen on muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojiaan niiden erääntyessä.⁹²

⁹⁰ Rikalainen & Uitto 2008, 325

⁹¹ KonkL 1:3

⁹² Linna 2012, 233

Velkojan näyttötaakkaa velallisen maksukyvyttömyydestä helpottaa konkurssilakiin osaksi otetut oletukset velallisen maksukyvyttömyydestä. Näitä tunnusmerkkejä ovat:

- 1) velallinen on lakkauttanut maksunsa;
- 2) ulosotossa on konkurssihakemuksen tekemistä edeltävän kuuden kuukauden aikana ilmennyt, ettei velalliselta kerry varoja saatavan täydeksi suorittamiseksi; tai
- 3) velallinen, joka on tai on viimeisenä vuonna ennen konkurssihakemuksen tekemistä ollut liiketoiminnastaan kirjanpitovelvollinen, ei viikon kuluessa velkojan maksukehotuksen saatuaan ole maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa.⁹³

Kohdan 3 nojalla velallinen voidaan asettaa konkurssiin, mikäli velkoja tekee konkurssihakemuksen kolmen kuukauden kuluessa kohdassa mainitun määräajan päättymisestä sekä saatava on vielä avoinna. Konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta tulee käydä ilmi saatavan peruste sekä suuruus, velkojan ja asiamiehen yhteystiedot, maksutiedot sekä ilmoitus siitä, että velallinen tullaan maksun puuttuessa hakemaan konkurssiin konkurssilain 2 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella. Maksukehotus on annettava velalliselle tiedoksi todisteellisesti, eli haastemiehen välityksellä.⁹⁴ Tämä on perintää harjoittavien yhtiöiden yleisin keino hakea velallinen konkurssiin. Käytännössä konkurssiuhkainen maksukehotus toimii pelotteena, sillä maksun laiminlyömisestä johdosta velallinen voidaan hakea konkurssiin. Maksun laiminlyönti toimii myös oletuksena velallisen maksukyvyttömyydestä.⁹⁵

Maksukyvyttömyyden lisäksi edellytetään, että konkurssin hakijan saatavan on oltava selvä ja riidaton. Saatavan ollessa riitainen, ei konkurssiuhkaisella maksukehotuksella ole konkurssilaissa säädettyjä vaikutuksia.⁹⁶ Selvä ja riidaton saatava on esimerkiksi lainvoimainen tuomio tai ulosottoperuste taikka velallisen allekirjoittama sitoumus kuten kauppa- tai velkakirja. Riittävää on myös se, että saatava on muuten niin selvä, ettei sen oikeellisuutta voida perustellusti epäillä.⁹⁷ Kun velallinen on myöntänyt konkurssihakemuksen oikeaksi tai seitsemän päivän tiedoksiannon yhteydessä tunnustanut velan, voidaan olettaa saatavan olevan selvä ja riidaton.⁹⁸

⁹³ KonKL 2:3

⁹⁴ Karttunen ym. 2014, 579

⁹⁵ Bräysy 2013, 33

⁹⁶ Bräysy 2013, 33

⁹⁷ Linna 2012, 234

⁹⁸ Lindström 2014, 438

3.4.2 Konkurssiin asettamisen esteet

Vaikka velallinen olisi konkurssikelpoinen ja konkurssiin asettamisen yleiset edellytykset täyttyisivätkin, ei konkurssihakemus aina johda velallisen asettamiseen konkurssiin. Kyse on tällöin konkurssiin asettamisen esteistä, joita ovat muun muassa konkurssin epätarkoituksenmukaisuus, yrityssaneeraus tai velkajärjestely, ylivelkaisuus taikka vakuus.⁹⁹

Konkurssin epätarkoituksenmukaisuudella tarkoitetaan hyvän perintätavan vastaisia toimia, joita voi olla esimerkiksi konkurssiin hakeminen siitä huolimatta, että velallisen kanssa on tehty sopimus maksujen suorittamisesta ja velallinen on noudattanut maksusopimusta. Epätarkoituksenmukaista on myös konkurssiin hakeminen, jos velkojan saatava on vähäinen ja konkurssiin asettamista voidaan pitää konkurssimenettelyn kustannuksiin ja siitä saatavaan hyötyyn nähden ilmeisen epätarkoituksenmukaisena.¹⁰⁰ Myös uuden konkurssilain esitöissä on otettu kantaa konkurssimenettelyn epätarkoituksenmukaisuuteen. Lain esitöistä ilmenee, että suurin osa konkurseista raukeaa, sillä konkurssipesän varat eivät riitä konkurssin jatkamiseen. Tällöin konkurssi on velkojille hyödytön, sillä velkojille ei kerry konkurssipesästä jakosuusia. Esitystä valmisteltaessa onkin keskusteltu siitä, onko konkurssimenettely tarkoituksenmukainen vähävaraisten velallisten osalta vai tulisiko tuomioistuimen selvittää jo konkurssihakemusta käsiteltäessä varojen riittävyys ja menettelyn tarkoituksenmukaisuus.¹⁰¹

Jos velallisen osalta on vireillä hakemus yrityssaneeraukseen, tulee konkurssihakemuksen käsittelyä lykätä siihen asti, kunnes päätös saneerausmenettelyyn hyväksymisestä on tehty. Mikäli velallinen hyväksytään yrityssaneerausmenettelyyn, niin konkurssihakemus raukeaa.¹⁰² Konkurssilain 2 luvun 5 §:n mukaan myös ylivelkaisuus voi olla konkurssin esteenä. Tämän mukaan selvitystilassa oleva velallinen, kuolinpesä tai konkurssipesä voidaan asettaa konkurssiin, jos sen varat eivät riitä velkojen maksamiseen.¹⁰³

Velallista ei voida asettaa konkurssiin, mikäli velkojalla on velallisen omaisuuteen maksun turvaava panttioikeus tai muu siihen rinnastettava vakuus.¹⁰⁴ Tällainen vakuus voi olla esimerkiksi pantti, jonka velkojalla on jo entuudestaan ja jonka arvo kattaa velkojan saatavan täysimääräisesti. Vakuudella tarkoitetaan myös takausta.¹⁰⁵

⁹⁹ Rikalainen & Uitto 2008, 326-327

¹⁰⁰ Rikalainen & Uitto 2008, 327

¹⁰¹ HE 26/2003 vp, 19

¹⁰² Rikalainen & Uitto 2008, 327

¹⁰³ KonkL 2:5

¹⁰⁴ KonkL 2:4.1

¹⁰⁵ Lindström 2014, 440

3.4.3 Konkurssiin asettaminen ja konkurssipesän selvitys

Konkurssiin voidaan asettaa joko velallisen tai velkojan kirjallisesta hakemuksesta, joka on toimitettava toimivaltaiselle tuomioistuimelle. Hakemuksen vireilletulon jälkeen tuomioistuimen on annettava velkojan hakemus tiedoksi velalliselle sekä varattava tälle tilaisuus tulla kuulluksi.¹⁰⁶ Jos velallinen vastustaa hakemusta, on asia käsiteltävä istunnossa, ellei velallinen ole suostunut kirjalliseen käsittelyyn. Mikäli konkurssiin asettamisen edellytykset täyttyvät, asettaa tuomioistuin velallisen konkurssiin.¹⁰⁷

Konkurssin alkaessa tuomioistuin määrää konkurssipesälle pesänhoitajan, jonka tulee selvittää ja ottaa haltuun konkurssipesään kuuluva varallisuus.¹⁰⁸ Yksi pesänhoitajan tärkeimmistä tehtävistä on pesäluettelon laatiminen, josta ilmenee velallisen varat, omaisuus ja velat. Pesäluettelo on laadittava kahden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta, mutta tarpeen mukaan käräjäoikeus voi myöntää laadintaan lisää aikaa. Pesäluettelon lisäksi pesänhoitajan on laadittava velallisen konkurssia edeltäneestä toiminnasta niin kutsuttu velallisselvitys, josta ilmenee muun muassa konkurssin pääasialliset syyt.¹⁰⁹ Pesäluettelo antaa alustavan selvityksen siitä, onko konkurssimenettelyä syytä jatkaa. Mikäli pesän varat eivät riitä kattamaan koko konkurssiprosessia, eikä kukaan velkojista ota kustannuksista vastatakseen, voi pesänhoitaja tehdä esityksen konkurssin raukeamisesta varojen puuttuessa.¹¹⁰

Raukeamisesitys on toimitettava tuomioistuimelle, joka päättää viime kädessä raukeamisesta. Konkurssin raukeamista koskevaan esitykseen on liitettävä pesäluettelo ja velallisselvitys sekä pesänhoitajan arvio konkurssimenettelyn kustannuksista ja niihin käytettävissä olevista varoista. Ennen esityksen tekemistä tuomioistuimelle, pesänhoitajan on toimitettava esitys liitteineen suurimmille velkojille ja tiedusteltava näiltä, ottavatko nämä vastattavakseen konkurssimenettelyn kustannukset.¹¹¹ Tuomioistuimen on myös varattava velalliselle ja suurimmille velkojille tilaisuus tulla kuulluksi konkurssin raukeamista koskevasta esityksestä.¹¹²

Raukeamisen sijaan konkurssimenettelyä voidaan jatkaa julkisselvityksenä, mikäli on käynyt ilmi konkurssivelalliseen tai konkurssipesään kohdistuva erityinen selvitystarve. Julkisselvitys tapahtuu konkurssiasiamiehen valvonnassa ja varoilla. Julkisselvityksen keskeisin oikeusvaikutus on konkurssihallinnon päättyminen eli pesänhoitajan määräysvallan ja velkojien päätösval-

¹⁰⁶ Konkurssiasiamiehen toimisto 2014

¹⁰⁷ Karttunen ym. 2014, 582

¹⁰⁸ Linna 2012, 243

¹⁰⁹ Karttunen ym. 2014, 583

¹¹⁰ Rikalainen & Uitto 2008, 335

¹¹¹ KonkL 10:2

¹¹² KonkL 10:3

lan päätyminen. Julkisselvityksen keskeisimpinä tavoitteina on konkurssiin liittyvän talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta. Selvityksen avulla voidaan toteuttaa liiketoimintakieltoja sekä rikos- ja vahingonkorvausvastuita.¹¹³

Mikäli konkurssipesän varat riittävät täysimääräisen konkurssiprosessin läpikäymiseen, jatketaan konkurssimenettelyä pidemmälle. Seuraava vaihe on kuulutus konkurssivalvonnasta. Jako-osuutta saadaksesen velkojan on pääsääntöisesti valvottava saatavansa, eli ilmoitettava saatavansa kirjallisesti pesähoitajalle, jotta se otettaisiin huomioon konkurssipesän varojen jaossa.¹¹⁴ Kirjallista ilmoitusta kutsutaan valvontakirjelmäksi, joka tulee toimittaa pesähoitajalle viimeistään pesähoitajan määräämänä valvontapäivänä. Valvontakirjelmässä on ilmoitettava saatavan pääoma sekä sille kertynyt korko konkurssin alkamiseen asti, saatavan peruste riittävästi yksilöitynä, velkojan nimi ja yhteystiedot sekä tieto siitä, vaaditaanko saatavalle etuoikeutta.¹¹⁵

Pesähoitajan tehtävä on tarkastaa valvottujen saatavien etuoikeus sekä aiheellisuus. Tämän jälkeen pesähoitaja laatii ehdotuksen jakoluetteloksi, josta ilmenee miten pesän varat jaetaan velkojien kesken. Velkojalla ja velallisella on oikeus riitauttaa jakoluetteloehdotukseen merkitty saatava. Tuomioistuin tutkii mahdolliset riitautukset, antaa niistä ratkaisun ja vahvistaa jakoluettelon.¹¹⁶

Kun konkurssipesä on selvitetty ja pesään kuuluva omaisuus muutettu rahaksi, on pesähoitajan laadittava lopputilitys. Lopputilitys sisältää selvityksen velkojien jako-osuuksista ja konkurssipesän hallinnosta. Selvityksestä ilmenee konkurssipesän menot sekä tulot ja pesähoitajan palkkiot.¹¹⁷ Konkurssi päättyy, kun lopputilitys on hyväksytty ja suoritettu velkojille.¹¹⁸

¹¹³ Konkurssiasiamiehen toimisto 2014

¹¹⁴ KonkL 12:6

¹¹⁵ Karttunen ym. 2014, 584

¹¹⁶ Linna 2012, 243

¹¹⁷ Lindström 2014, 462

¹¹⁸ Rikalainen & Uitto 2008, 340

4 Tutkimuksen toteutus ja tulokset

Opinnäytetyön aiheena oli kertoa perinnästä, sen keskeisistä käsitteistä sekä erilaisista perintäkeinoista, aina syventyen konkurssiperintään. Näiden lisäksi aiheena oli analysoida konkurssiperinnän tehokkuutta perintätoimiston näkökulmasta ja kerätä tietoa vuonna 2014 ja 2015 konkurssiin haetuista yrityksistä, joissa Tehoperintä Oy on toiminut hakijavelkojana. Idea opinnäytetyön aiheen valintaan syntyi työskennellessäni kyseisessä perintätoimistossa, jonka myötä myös kiinnostukseni insolvenssioikeutta kohtaan on kasvanut. Minulle oli alusta asti selvää, että opinnäytetyöni tulisi koskemaan juuri konkurssiperintää, sillä Tehoperintä Oy on yksi harvoista perintätoimistoista, joka harjoittaa konkurssiperintää.

Aloitin työn keräämällä perintää koskevaa tietoperustaa. Tutustuessani perintää käsitteleviin lähteisiin aloin muodostamaan niiden pohjalta sisältöä omalle työlleni. Opinnäytetyön tietoperusta koostui kahdesta perintää käsittelevästä pääkappaleesta. Ensimmäisessä kappaleessa perehdyin perintään ja sen tarkoitukseen, syventyen perintälakiin ja sen sisältöön. Toisessa kappaleessa esittelin perintäprosessia; vapaaehtoisesta perinnästä trattaperintään ja siitä oikeudelliseen ja ulosotto-perintään. Toisen pääkappaleen viimeisessä kappaleessa syvennyin käsittelemään konkurssiperintää ja siihen liittyviä toimenpiteitä. Käytin työssäni lähteinä ajantasaista lainsäädäntöä, alan kirjallisuutta, sähköisiä lähteitä ja julkaisuja sekä hallituksen esityksiä.

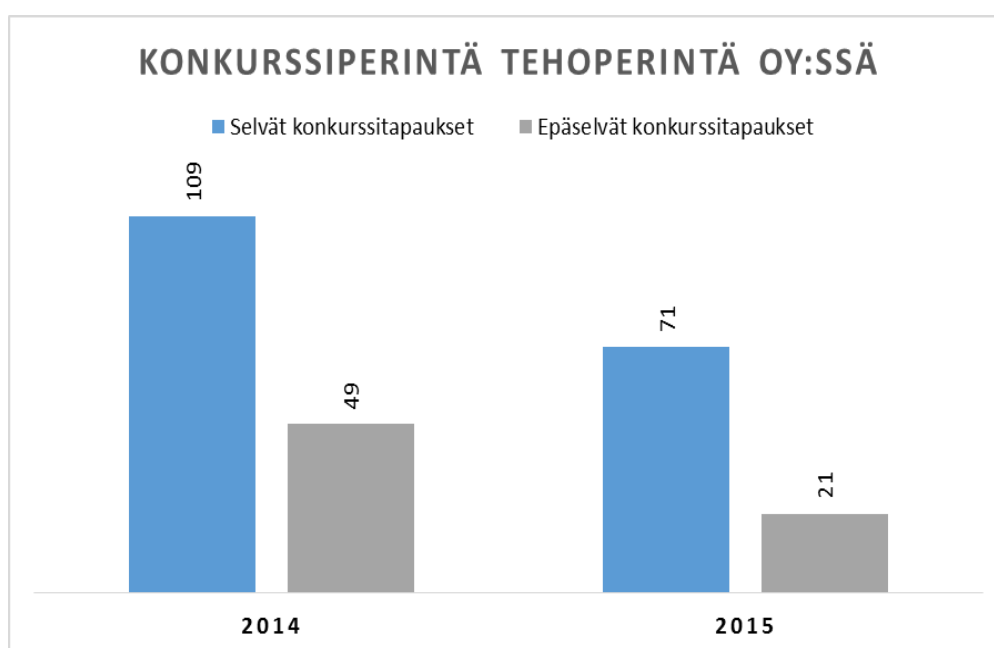
Opinnäytetyön tutkielmallinen osuus toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena, jossa lähestymistapana oli Tehoperintä Oy:n konkurssitilastojen analysointi konkurssiperinnän tehokkuuden kannalta. Opinnäytetyössä ei otettu kantaa konkurssiperinnän kannattavuuteen, vaan työ rajattiin koskemaan nimenomaan konkurssiperinnän tehokkuutta.

Tutkimusaineistona käytin Tehoperintä Oy:n perintäjärjestelmää, josta keräsin tiedot niistä velallisista, joille on vuosien 2014 ja 2015 aikana lähtenyt konkurssiuhkainen maksukehotus. Näistä tiedoista tutkin muun muassa sitä, kuinka monelta velalliselta maksusuoritus saatiin pelkän konkurssiuhkaisen maksukehotuksen avulla, kuinka moni maksoi velkansa saadessaan käräjäoikeudelta tiedon vireille tulleesta konkurssihakemuksesta, kuinka moni maksoi velkansa konkurssiin asettamisen jälkeen ja kuinka moni lopulta asetettiin konkurssiin.

Joidenkin velallisten osalta konkurssiuhkainen maksukehotus on lähtenyt jo vuoden 2015 aikana, mutta suoritus on saatu vasta vuoden 2016 puolella. Näissä tilanteissa olen kuitenkin ottanut nämä velalliset huomioon, sillä konkurssiperintä on aloitettu jo vuonna 2015. Näiden lisäksi joukosta löytyi epäselviä tapauksia, jotka otin huomioon omana ryhmänä. Kaikki tulokset esitettiin erilaisten kaavioiden avulla, joista selviää velallisen maksukäyttäytyminen konkurssiperinnän aikana.

4.1 Konkurssitapausten jakauma

Oheisessa kuviossa (kuvio 3) on selvitetty niiden velallisten lukumäärä, joihin Tehoperintä Oy on kohdistanut konkurssiperinnän vuosien 2014 ja 2015 aikana. Niin sanottuja selviä konkurssitapauksia oli vuonna 2014 yhteensä 109, kun taas vastaava luku vuonna 2015 oli 71. Epäselviä konkurssitapauksia esiintyi vuonna 2014 yhteensä 49 ja vuonna 2015 vain 21. Yhteensä konkurssitoimia vuonna 2014 kohdistettiin 158 velalliseen ja vuonna 2015 92 velalliseen. Velallisilla tarkoitetaan tässä yhteydessä toiminimen harjoittajia, avoimia yhtiöitä, kommandiittiyhtiöitä tai osakeyhtiöitä.

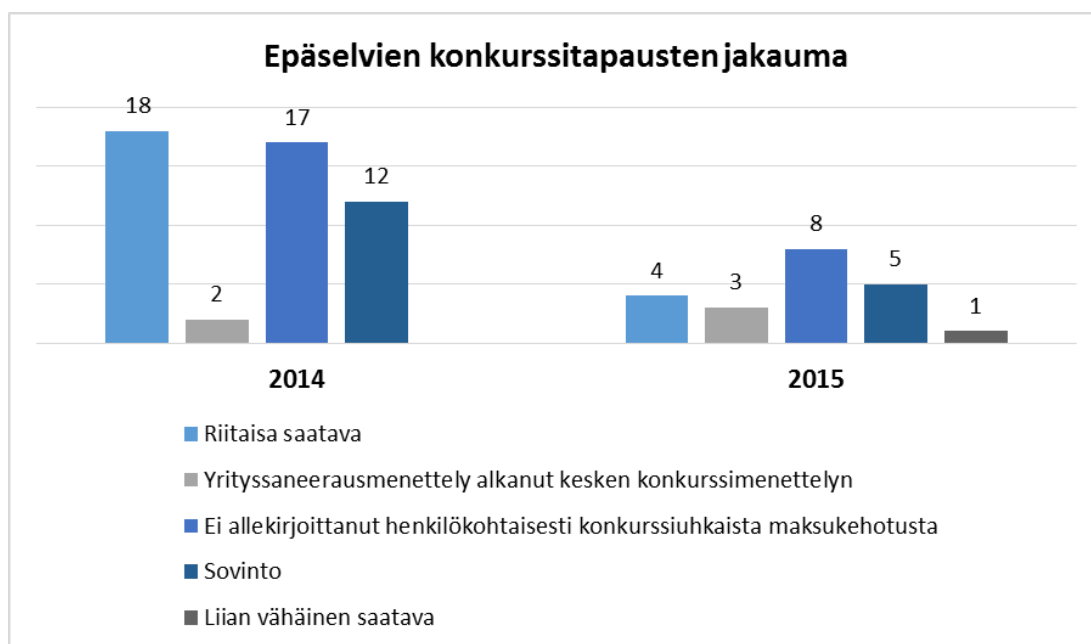
Kuvio 3: Konkurssiperintä Tehoperintä Oy:ssä

Selvät konkurssitapaukset tarkoittavat sitä, että velallisiasiakkaat ovat myöntäneet velan selväksi ja riidattomaksi allekirjoittamalla henkilökohtaisesti haastemiehen toimittaman konkurssiuhkaisen maksukehotuksen. Epäselvät konkurssitapaukset tarkoittavat sitä, että jotkut velallisista ovat riitauttaneet saatavan konkurssiperinnän alettua, jotkut velalliset ovat aloittaneet yrityssaneerauksen kesken konkurssiperinnän, jotkut velalliset eivät ole allekirjoittaneet tiedoksiantoa henkilökohtaisesti, joidenkin kanssa on päästy sovintoon ja joidenkin velallisten osalta kokonaissumma on ollut liian pieni, joten konkurssiperintää ei ole voitu jatkaa sen epätarkoituksenmukaisuuden vuoksi.

Konkurssiperinnän alettua velallinen on voinut esittää pätevät perustelut riitauttaakseen saatavan, mutta todellisuudessa riitautuksen syy on voinut olla tekaistu. Tämän kaltaisessa tilanteessa perintää ei kuitenkaan voi jatkaa konkurssiperintänä, vaan riitautusten aiheellisuus sekä perustelut on tutkittava ja perintää jatkettava haasteella käräjäoikeuteen.

Henkilökohtaisesti allekirjoittamattomien konkurssiuhkaisten maksukehotusten tiedoksiantojen perusteella ei voida hakea velallista konkurssiin, sillä näissä tapauksissa käräjäoikeus katsoo, ettei sitä ole annettu tiedoksi velalliselle. Velallisen allekirjoitus voi puuttua myös riitautuksen saatavan johdosta. Useimmiten velallisen allekirjoitus puuttuu, sillä haastemies ei ole voinut haastaa kyseistä velallista esimerkiksi sen johdosta, että velallinen välttelee tiedoksiantoa tai oleskelee ulkomailla.

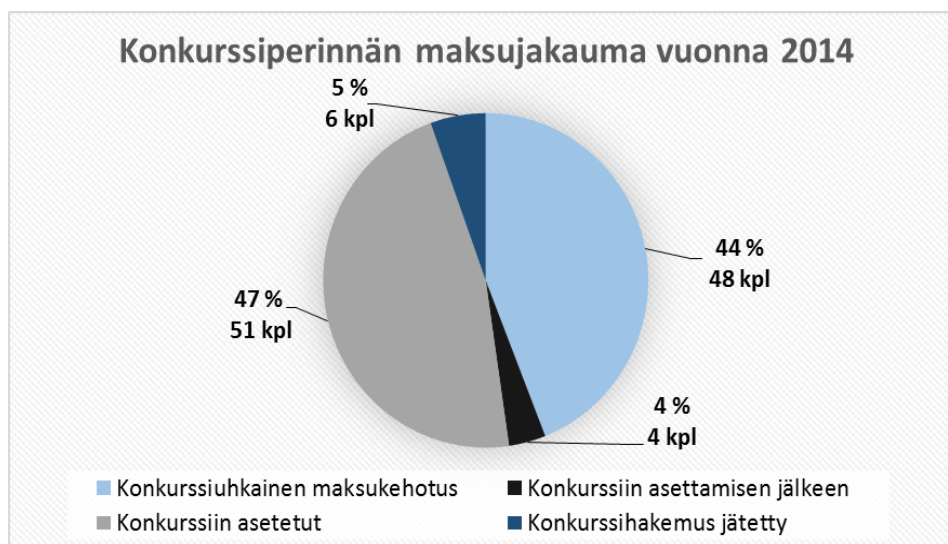
Sovintoon päätyneiden osalta konkurssiperintä on keskeytetty, sillä velallinen on tehnyt velkojaa tyydyttävän maksusopimuksen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että velallinen on maksanut osan velastaan ja luvannut hoitaa loput osasuorituksin. Sovintoon päädytään useimmiten toiminimen harjoittajien kanssa, sillä tällöin heiltä onnistuu saamaan edes pienen osuuden velasta, kun taas konkurssissa ei välttämättä mitään. Seuraavasta kuviosta (kuvio 4) ilmenee epäselvien konkurssitapausten jakaumat ja niiden syyt.

Kuvio 4: Epäselvien konkurssitapausten jakauma

4.2 Konkurssiperinnän maksujakauma

Tässä kappaleessa esittelen niin sanottujen selvien konkurssitapausten maksujakauman. Kuvioiden tarkoitus on kertoa missä perinnän vaiheessa velalliset ovat maksaneet saatavan ja kuinka moni velallinen on lopulta päätenyt konkurssiin.

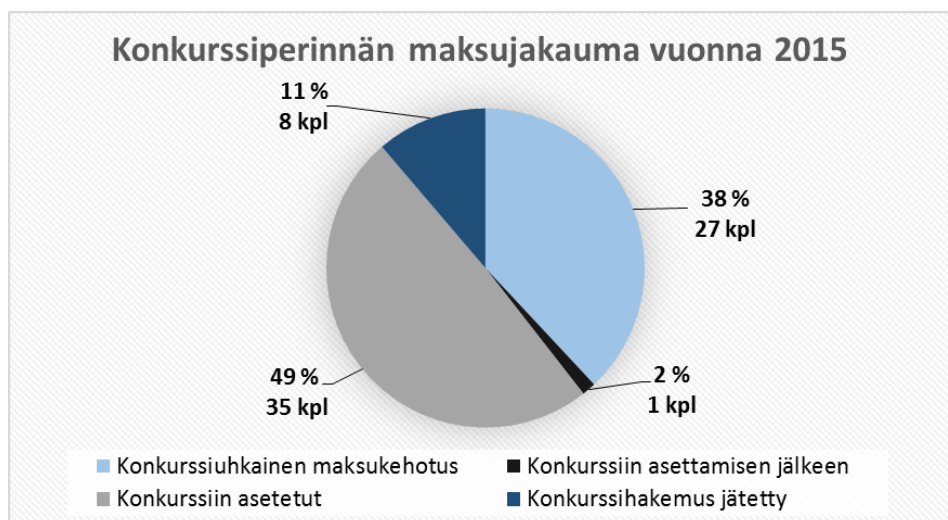

Kuvio 5: Konkurssiperinnän maksujakauma vuonna 2014

Oheisesta kuvioista (kuvio 5) ilmenee vuoden 2014 konkurssiperinnän maksujakaumat. Tuloksesta selviää, että 109 velallisesta 48 (44 %) on maksanut velkansa, saatuaan haastemielheltä tiedoksi konkurssiuhkaisen maksukehotuksen. Vastaava luku vuonna 2015 on alla olevan kuvion (kuvio 6) mukaan 27 (38 %). Tuloksen perusteella selviää, että konkurssiuhkaisen maksukehotuksen tehokkuus on ollut vuonna 2014 parempi, sillä silloin se on tehonnut 6 prosenttiyksikköä paremmin kuin vuonna 2015. Vuoden 2014 tehokkuuden tulos ei kuitenkaan poikkea kovin huomattavasti vuoden 2015 tuloksesta. Tehokkuuden poikkeama voi johtua esimerkiksi huonosta taloudellisesta tilanteesta tai konkurssiperinnän harjoittamisen vähentymisellä.

Vuoden 2014 kuvion (kuvio 5) mukaan kymmenen velallista ei ole reagoinut konkurssiuhkaiseen maksukehotukseen, vaan heidän osalta on perintää jatkettu konkurssihakemuksella käräjäoikeuteen. Saatuaan käräjäoikeudesta tiedon vireillä olevasta konkurssihakemuksesta, kuusi velallista ovat olleet yhteydessä Tehoperintään ja maksaneet koko velan pois, jolloin myös konkurssihakemus on peruutettu ennen konkurssiin asettamista. Loput neljä velallista ovat maksaneet saatavan konkurssiin asettamisen jälkeen, jolloin velallisella on vielä kahdeksan päivää aikaa maksaa velka ja peruuttaa konkurssi.

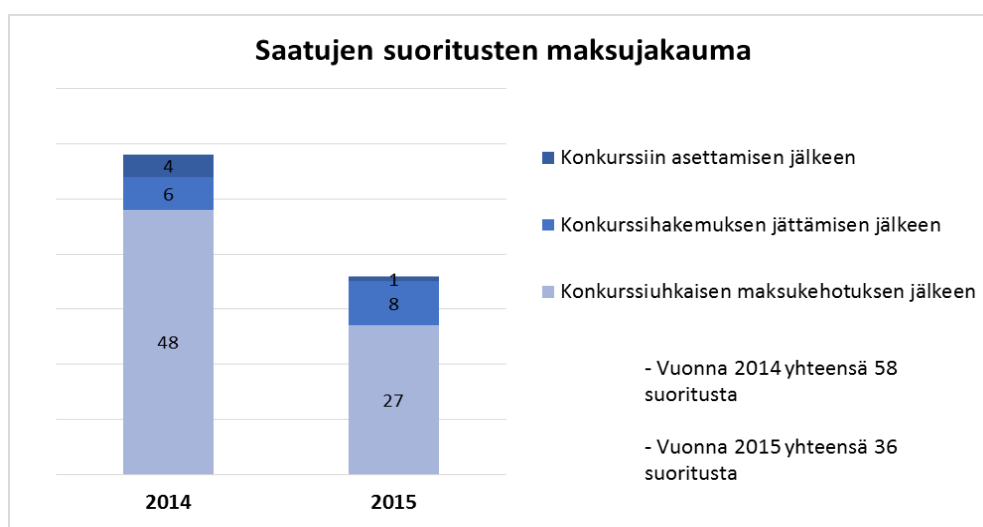
Alla olevan kuvion (kuvio 6) mukaan vuonna 2015 konkurssihakemuksia on jätetty käräjäoikeuteen yhteensä yhdeksän kappaletta, joista kahdeksan velallista ovat maksaneet velkansa ennen konkurssiin asettamista ja yksi velallinen vasta konkurssiin asettamisen jälkeen.

Kuvio 6: Konkurssiperinnän maksujakauma vuonna 2015

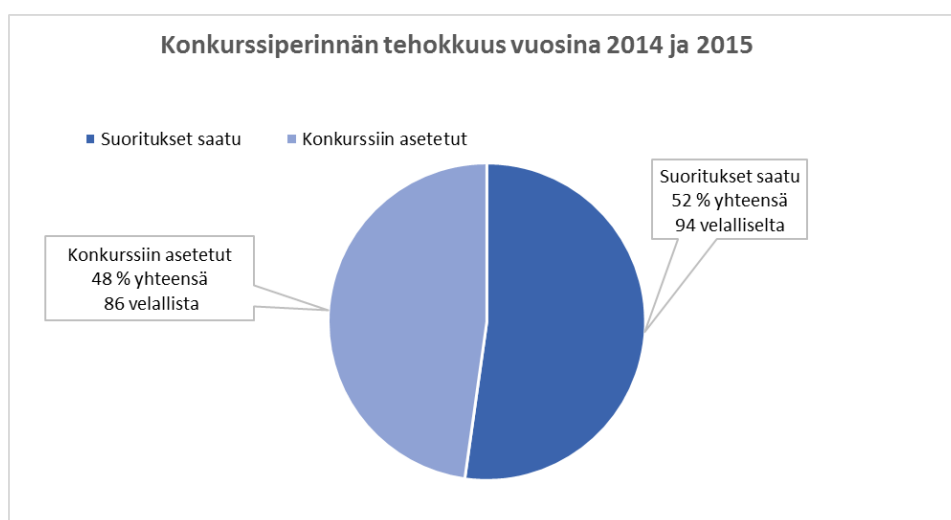
Kuten tuloksista ilmenee, vuonna 2015 konkurssiin asetettiin 35 velallista, mikä on 16 konkurssia eli 31,4 % vähemmän kuin vuonna 2014. Lukumääräisesti velallisia on siis vuonna 2014 asetettu enemmän konkurssiin kuin vuonna 2015, mutta prosentuaalisesti vuoden 2014 tulokset ovat paremmat. Myös tähän tulokseen vaikuttaa huono taloustilanne, jonka myötä perintätoimeksiannot lisääntyvät, mutta saatavan perimiseen käytetty työmäärä kasvaa.

4.3 Konkurssiperinnän tehokkuuden tulokset

Kuvio 7: Saatujen suoritusten maksujakauma

Oheisessa kuviossa (kuvio 7) on esitelty saatujen maksusuoritusten maksujakauma. Vuonna 2014 yhteensä 58 velallista maksoivat velkansa jossakin konkurssiperinnän vaiheessa. Vastaava luku vuonna 2015 oli 36. Prosentuaalisesti tulokset kertovat, että vuonna 2014 suorituksia saatiin 53,21 % ja loput 46,79 % asetettiin konkurssiin. Vuoden 2015 maksusuoritusprosentti oli 50,70 %, jolloin konkurssiin asetettiin 49,30 % velallisista. Tämän perusteella voidaan todeta, että konkurssiperintä on ollut vuonna 2014 tehokkaampaa kuin vuonna 2015. Ohessa vielä kuvio (kuvio 8), josta ilmenee suoritusten yhteismäärä suhteutettuna konkurssisiin vuosina 2014 ja 2015.

Kuvio 8: Konkurssiperinnän tehokkuus vuosina 2014 ja 2015

Yläpuolella olevan kuvion (kuvio 8) tuloksen mukaan noin puolelta saadaan maksusuoritus konkurssiperinnän avulla ja loput asetetaan konkurssiin ilman maksusuoritusta. Tuloksesta ilmenee, ettei konkurssiperintä ole ilmeisen varma tapa kotiuttaa saatavia, mutta ainakin se on usein aggressiivisempaa ja nopeampaa, kuin yksipuolisen tuomion hakeminen käräjäoikeudesta, sillä tuomion saamisessa voi kestää jopa kuukausia, jonka aikana myös muut velkojat ehtivät aktivoitua perintätoimissa.

Näiden lisäksi konkurssiperinnän avulla saadaan usein suoritus myös niin kutsutulta epätoivoiselta maksajalta, jolta löytyy ennestään jo useita maksuhäiriömerkintöjä, sillä pelko konkurssiin asettamisesta on suuri. Esimerkiksi ulosotossa varattomaksi todetulta yhtiöltä maksusuorituksen saanti konkurssiperinnän avulla on paljon todennäköisempää, sillä konkurssi on tilanne, mitä velallinen haluaa välttää. Näin ollen velallinen (tässä yhteydessä osakeyhtiö) maksaa saatavan usein henkilökohtaisista varoistaan, sillä usko yhtiön selviytymiseen heikosta maksutilanteesta huolimatta on kova.

Maksukyvyttömyyden lisäksi osakeyhtiöitä käytetään nykypäivänä yhä enemmän väärin. Yhtiön varat kavalletaan ja kirjanpito jätetään tekemättä. Tämän jälkeen konkurssikypsät yhtiöt myydään pilkkahintaan niin kutsutuille saattotohtajille. Harmaata taloutta harjoittaviin yhtiöihin tehoa parhaiten konkurssiperintä, sillä konkurssin sattuessa yhtiön hallitus voisi joutua vaikeuksiin väärinkäytösten johdosta.

Huonona puolena konkurssiperinnässä voidaan pitää sitä, että konkurssimenettelystä voi aiheutua velkojalle merkittäviä kuluja. On olemassa riski, että velallinen riitauttaa saatavan vasta konkurssihakemuksen tullessa vireille, jolloin velkojalle tulee konkurssihakemuksen peruuttamisesta 300 euron lasku. Vastaavien riitautustilanteiden varalta on suositeltavampaa hakea saatavalle ensin yksipuolinen tuomio käräjäoikeudesta ja vasta sen jälkeen siirtyä konkurssiperintään.

Mitä perintätoimiston sitten pitäisi tehdä, että suorituksia saataisiin tehokkaammin?

Konkurssiperinnän tehokkuuden tulokset ovat pitkälti ulkoisia, eli perintätoimistosta riippumattomia. Useimmiten huonoa taloustilannetta sekä liikkeenjohtoa on pidetty konkurssin pääsyinä. Nykypäivänä on melko yleistä, ettei hallituksella ole tietoa siitä, miten yrityksellä todellisuudessa menee. Myös uuden projektin käynnistäminen, jossa kustannukset ovat aliarvoituja, voivat aiheuttaa liiallisen velkaantumisen ja myöhemmin jopa konkurssin.

Suosittelen saatavien nopeaa siirtoa perintään ja protestilistojen aktiivista seuraamista. Mikäli velallisyhtiöllä ilmenee maksuviiveitä tai maksuhäiriöitä, on niihin reagoitava nopeasti. Maksujen turvaamisen tueksi velkoja voi pyytää velallisyhtiön hallituksen jäseniltä henkilökohtaista takausta tai muuta panttia.

5 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kertoa perinnästä yleisesti, sen keskeisistä käsitteistä sekä erilaisista perintäkeinoista, aina syventyen konkurssiperintään. Työn tarkoitus oli antaa lukijalle käsite siitä, mitä perintä käytännössä on, missä vaiheessa perintä etenee konkurssiperintään ja siitä kuinka tehokasta konkurssiuhalla painostaminen saatavia perittäessä on. Näiden lisäksi työn tarkoituksena oli analysoida Tehoperintä Oy:n harjoittaman konkurssiperinnän tehokkuutta perintätoimiston näkökulmasta ja kerätä tietoa vuonna 2014 ja 2015 konkurssiin haetuista yrityksistä, joissa Tehoperintä Oy on toiminut hakijavelkojana. Kerätyn tutkimusaineiston tarkoituksena oli selvittää missä konkurssiperinnän vaiheessa velalliset maksavat velkansa ja kuinka moni velallinen lopulta päätyy konkurssiin. Konkurssitilaston tulokset esitettiin erilaisin kaavioin, joista kävi ilmi kuinka moni velallisista on maksanut velkansa saadessaan käräjäoikeudelta tiedon vireille tulleesta konkurssihakemuksesta, kuinka moni on

maksanut saatavan ennen konkurssiin asettamista ja kuinka moni on lopulta jouduttu asettamaan konkurssiin.

Tutkimuksen myötä Tehoperintä Oy sai käyttöönsä täysin uudenlaisen tutkimuksen tulokseen ja tilastollista tietoa konkurssiperinnän toimivuudesta saatavia perittäessä. Ennen tämän opinnäytetyön valmistumista niin sanottua virallista laskennallista tutkimustulosta ei ollut, eikä Tehoperintä Oy:n harjoittaman konkurssiperinnän tehokkuudesta näin ollen ollut saatavilla tietoa.

Opinnäytetyön johtopäätökset perustuvat kirjoittajan tekemiin laskelmiin, kaavioihin ja havaintoihin perintätoimistossa työskentelystä. Opinnäytetyö osoitti, ettei konkurssiperintä ole ilmeisen varma tapa kotiuttaa saatavia, sillä vain vähän yli puolelta saadaan maksusuoritus konkurssiperinnän avulla. Toisaalta konkurssiperintä on usein nopeampaa ja aggressiivisempää, kuin esimerkiksi yksipuolisen tuomion hakeminen käräjäoikeudesta.

Tämän työn tutkimustulokset ovat tulevaisuuden kannalta hyödyllisiä, sillä tutkimuksen avulla on selvitetty konkurssiperinnän tehokkuus luvuin. Tuloksien myötä perintätoimisto on saanut varmuuden siitä, että vuosina 2014 ja 2015 konkurssiperintä on tehonnut yli puoliin velallisista, jolloin näiltä on myös saatu maksusuoritukset. Näin ollen voidaan ajatella, että konkurssiperintä tehoaa myös tulevina vuosina velallisiin, eikä tuloksissa tapahdu dramaattisia muutoksia.

Lähteet

Painetut lähteet

Bräysy, P. 2013. Perintä käytännössä. Helsinki: Kauppakamari.

Karttunen, T., Laasanen, H., Sippel, L., Uitto, T. & Valtonen, M. 2014. Juridiikan perusteet. 3-4.painos. Helsinki: Sanoma.

Könkkölä, M. & Linna, T. 2013. Konkurssioikeus. Helsinki: Talentum.

Lehtonen, Y., Mökkönen, K., Töyrylä H., Seulu M. & Tammenkoski, R. 2012. Perintä ja luotonhallinta. Helsinki: Talentum.

Lindström, J. 2014. Luotonvalvonta ja saatavien perintä. 4. painos. Helsinki: Talentum.

Linna, T. 2012. Prosessioikeuden oppikirja. Helsinki: Talentum.

Niemi, M. 2014. Luotto-oikeus: luottotyypit, perintäprosessit ja takaisinsaanti. Helsinki: Talentum.

Rikalainen, E. & Uitto, T. 2008. Pakkokeinot ja saatavien perintä. Helsinki: Gummerus.

Sähköiset lähteet

Hiljander, H. 2011. Helsingin yliopisto oikeustieteellinen tiedekunta. Rahoitus ja vakuudet seminaarisarja tammikuu 2011. LBO - Yrityskaupan rahoituksen strukturointi ja vakuusjärjestelyt. Viitattu 8.10.2016.

http://www.helsinki.fi/oikeustiede/oppiaineet/esineoikeus/materiaali/HY_rahoytus_ja_vakuudet_tammikuu_2011.pdf

Julkisselvitys. Konkurssiasiamiehen toimisto. 28.11.2014. Viitattu 25.8.2016.

<http://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssimenettely/julkisselvitys.html>

Konkurssimenettely. Konkurssiasiamiehen toimisto. 28.11.2014. Viitattu 22.8.2016.

<http://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssimenettely.html>

Tähtivuori, R. 18.12.2012. Maksuviivästysdirektiivi pannaan täytäntöön - muutokset voimaan maaliskuussa 2013. Elinkeinoelämän keskusliitto. Viitattu 20.7.2016.

<http://ek.fi/ajankohtaista/hyotytyetia-yrityksille/2012/12/18/maksuviivastysdirektiivi-pannaan-taytantaon-muutokset-voimaan-maaliskuussa-2013/>

Perintä 2016. Aluehallintovirasto. Viitattu 19.7.2016.

https://www.avi.fi/web/avi/perinta#.V44VVTXK_HG

Perintäkulut ja perinnän eteneminen 2014. Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Viitattu 20.7.2016.

<http://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Maksut-laskut-perinta/perinta/perintakulut-ja-perinnan-eteneminen/>

Tratta. Asiantuntija- ja lakiartikkelit. 17.05.2013. Helsingin seudun kauppakamari. Viitattu 22.7.2016.

<http://jasentiedote.fi/fi/jasentiedote/helsingin-seudun-kauppakamari/2013/1/tratta1/>

Ulosotto 2016. Viitattu 17.8.2016. <http://www.oikeus.fi/ulosotto/fi/index/ulosotto.html>

Velkojen yleiset vanhentumisajat 2015. Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Viitattu 19.7.2016.

<http://www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Maksut-laskut-perinta/velkojen-vanhentuminen/yleiset-vanhentumisajat/>

Velkaantuminen ja maksuhäiriöt. Kuluttajaliitto. Viitattu 18.7.2016.

<https://www.kuluttajaliitto.fi/tietopankki/oman-talouden-hallinta/velkaantuminen-ja-maksuhairiot/>

Täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika ja saatavan lopullinen vanhentuminen 2015. Ulosotto. Viitattu 19.7.2016.

<http://www.oikeus.fi/ulosotto/fi/index/ulosotto/taytantonpanokelpoisuudenmaaraaikajasa-tavanlopullinenvanhentuminen.html>

Yrityssaatavien perintäkulojen kohtuullisuudesta. 6.11.2015. Aluehallintovirasto. Viitattu 20.7.2016.

<http://www.avi.fi/documents/10191/111919/Artikkeli+yriytyssaatavien+perint%C3%A4kuluista>

Julkaisemattomat lähteet

Ulosottolaitoksen toimintakertomus vuodelta 2015. 2016. Valtakunnanvoudinvirasto.

Hallituksen esitykset, lain esityöt sekä Euroopan unionin asetukset ja direktiivit

HE 199/1996 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

HE 21/2004 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

HE 26/2003 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle konkurssilainsäädännön uudistamiseksi.

HE 57/2012 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupallisten sopimusten maksuehdoista, laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

HE 83/2014 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

EU 7/2011. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi

Kuviot

Kuvio 1: Perintäprosessi	16
Kuvio 2: Konkurssimenettely.....	22
Kuvio 3: Konkurssiperintä Tehoperintä Oy:ssä.....	28
Kuvio 4: Epäselvien konkurssitapausten jakauma	29
Kuvio 5: Konkurssiperinnän maksujakauma vuonna 2014	30
Kuvio 6: Konkurssiperinnän maksujakauma vuonna 2015	31
Kuvio 7: Saatujen suoritusten maksujakauma	31
Kuvio 8: Konkurssiperinnän tehokkuus vuosina 2014 ja 2015	32